

Mattilsynet
Hovedkontoret
Felles postmottak
Postboks 383
2381 Brumunddal
Sendt til: postmottak@mattilsynet.no

25. mars 2010

Forskrift om unntak fra krav om tillatelse ved bruk av dyr i undervisning - Høringsuttalelse

Vi viser til Mattilsynets høringsbrev av 22. februar 2010 (deres ref. 2009/126871). Norecopa har følgende kommentarer:

Retningslinjer for bruk av dyr i undervisning

Undervisningsdyr har over lengre tid hatt svakere rettsvern enn forsøksdyr. I tillegg har det lenge vært et behov for retningslinjer for grensene mellom undervisning som ikke rammes av lovgivningen (demonstrasjonspreget aktivitet) og mer inngripende prosedyrer hvor dyrene bør beskyttes av et regelverk.

Norecopa mener derfor prinsipielt at det er uheldig at arbeidet med å få klarhet rundt bruken av undervisningsdyr forsinkes, men innser at det er mest realistisk å samkjøre dette med utarbeidelsen av en ny forskrift om forsøk med dyr. Vi har derfor ikke innvendinger mot en fortsettelse av rettspraksisen nedfelt i dyrevernloven av 1974 men vil oppfordre Mattilsynet til å sette i gang med dette arbeidet så fort som mulig.

Norecopa er tilfreds med at Mattilsynet varsler, i høringsbrevet, at man vil utrede mulige unntak fra det generelle kravet om tillatelse til bruk av dyr i undervisning som hverken regnes som "forsøk" eller alminnelig stell og håndtering.

Hovedhensikten med vår uttalelse er derfor å be Mattilsynet om å starte utredningsarbeidet nevnt i foregående avsnitt så fort som mulig. Vi vet ikke om den nye forskriften om forsøk med dyr vil inneholde detaljerte retningslinjer, men etter vårt syn kan utredningsarbeidet uansett gjøres samtidig som forskriften revideres.

Vi er kjent med at Forsøksdyravdelingen ved Norges veterinærhøgskole ba Mattilsynet om dette allerede i 2007 da avdelingen hadde ansvaret for den midlertidige plattformen for alternativer til dyreforsøk (brev av 14.06.07). Avdelingen hadde tidligere skrevet til Forsøksdyrutvalget om det samme (epost av 31.03.06). Det ble utarbeidet et utkast til slike retningslinjer på slutten av 80-tallet (vedlegg 1), og FDU skrev et notat om saken i 1999 (vedlegg 2), men disse har såvidt Norecopa vet aldri blitt tatt i bruk. I det minste kunne disse danne grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer, etter nødvendig justering i forhold til dagens lovverk.

I høringsbrevet står det at Mattilsynet har grunn til å anta at det meste av undervisningen som ikke er "forsøk", ikke innebærer vesentlige påkjenninger og belastninger for dyrene. I lys av undervisningsdyrenes noe svake rettslige status idag, mener Norecopa at Mattilsynet i interimperioden bør presisere hvem som har det siste ordet dersom f.eks. den lokale ansvarshavende mener at undervisningen innebærer vesentlige påkjenninger og belastninger. I høringsbrevet understreker Mattilsynet at unntaket for undervisningsdyr bare gjelder kravet om tillatelse og ikke andre, relevante krav om god dyrevelferd. Sålenge undervisningsdyr er oppstallet på en godkjent forsøksdyravdelingen, under tilsyn av en ansvarshavende oppnevnt av Forsøksdyrutvalget, er det problematisk hvis ansvarshavende ikke har den samme rettslig forankrede anledning til å bestemme hvordan dyrenes skal behandles.

I dyrevelferdslovens paragraf 3 står det: 'Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger'. Mange undervisningsdyr importeres fra utlandet, i enkelte tilfelle forbundet med høy dødelighet (f.eks. frosk) og oppstalles under akkurat de samme forholdene som forsøksdyr. En del dyr fastes i forbindelse med avlaving for å tømme tarmene før disse brukes i undervisning. I denne sammenhengen viser vi til Norecopas faglige uttalelse om konsekvensene av slik fasting (<http://www.norecopa.no/norecopa/vedlegg/Fasting.pdf>). Vi mener at fasting kan være en 'unødig påkjenning og belastning' i undervisningssammenheng, og at den kan medføre 'ufysiologiske tilstander' (Forskrift om forsøk med dyr, §2). Det bør avklares om det er ansvarshavende eller faglærer som tar stilling til dette.

Krav til opplæring

Arbeidet med den nye forskriften om forsøk med dyr aktualiserer i tillegg behovet for å gjennomgå kravene for opplæring av personer som stiller eller fører tilsyn med forsøksdyr/undervisningsdyr, samt de som planlegger og/eller utfører dyreforsøk. Dagens krav er fra 1998/1999. Norecopa vet ikke hvorvidt forskriften vil inneholde spesifikke rammer for opplæringen eller mer overordnede krav, men mener at det er viktig å komme i gang med oppdatering av krav til opplæringen, uavhengig av arbeidet med den nye forskriften.

På vegne av styret
Med vennlig hilsen

Adrian Smith
sekretær til Norecopa
2 vedlegg.

Til alle ansvarshavende

Retningslinjer for bruk av levende dyr til forsøk i undervisnings- og øvelsesøyemed

Forsøk med levende dyr i undervisnings- og øvelsesøyemed skal anmeldes til ansvarshavende på vanlig måte med innlevering av utfylt søknads-skjema for samtykke med gjenparter. Saksbehandlingen skal være som for andre forsøk.

Til veiledning for de ansvarshavende har Forsøksdyrutvalget fastsatt følgende regler, kfr. Forskrifter om biologiske forsøk med dyr av 22 desember 1977, §§ 2 og 5, siste ledd.:

1. Kurs og annen undervisningsvirksomhet innenfor grunntdanninge i farmasi, medisin, psykiologi, veterinærmedisin, zoologi og andre biologifag, (se 2. nedenfor).
- 1.1. *Stedlike kan gjøre selv*
Ved undervisning i form av aktivt studentarbeide med levende dyr under fagmessig veiledning og tilsyn kan ansvarshavende uten å konsultere Forsøksdyrutvalget samtykke i følgende øvelsesprogram:
  - 1.1.1. Manuell håndtering og fengsling.
  - 1.1.2. Nedføring av magesonde.
  - 1.1.3. Subkutan og intrakutan injeksjon.
  - 1.1.4. Intramuskulær injeksjon.
  - 1.1.5. Intraperitoneal injeksjon.
  - 1.1.6. Intravenøs injeksjon.
  - 1.1.7. Uttak av blodprøve ved arterie- eller venepunktur, dog unntatt ved punksjon av karene i øyehulen eller ved amputasjon av hale og klør.
  - 1.1.8. Anleggelse av total anestesi ved injeksjon eller inhalasjon, sedasjon ved injeksjon samt reversering ved hjelp av antidoter.

1.1.9. Anleggelse av lokal anestesi ved infiltrasjon eller ledningsblokkade, samt instillasjon av miotika og mydriatika.

1.1.10. Avlivning av dyr under veiledning av faglærer og iakttagelse av gjeldende lovregler og forsøktekniske hensyn.

1.2. Anestesi skal ikke være obligatorisk ved de øvelser som er nevnt under 1.1.1. til 1.1.7.

1.3. Stoffer og væsker som deponeres ved de inngrep som er nevnt under 1.1.1. til 1.1.6. skal være farmakologisk og toksikologisk uvirksomme. Således nøytrale fargestoffer skal dog være tillatt.

Demos:

1.4. I forbindelse med slik kurs- og annen undervisningsvirksomhet som er nevnt under 1., kan ansvarshavende uten å konsultere Forsøksdyruttvalget samtykke i at det i demonstrasjonsøyemed utføres forsøk på dyr som er totalt anestesert og som avlives mens de fremdeles er smertefrie. Slike demonstrasjoner kan bare utføres av farmasøyt, lege, psykolog, veterinær, zoolog eller annen person med tilsvarende fagutdannelse. Studentenes deltagelse skal være begrenset til det som er tillatt ifølge 1.1. og til eventuell instrumentell avlesning eller annen registrering av data. Demonstrator skal alltid være tilstede og overvåke dyrets tilstand. Han eller hun er også ansvarlig for at avlivningen foregår etter gjeldende forskrifter.

NB. ||

1.5. Ved klinisk veterinærutdannelse kan ansvarshavende uten å konsultere Forsøksdyruttvalget samtykke i at det utføres kirurgiske studentøvelser på dyr som er totalt anestesert og som avlives mens de fremdeles er smertefrie. Øvelsene skal utføres under veiledning og tilsyn av faglærer som har ansvaret for anestesi, inngrep og avlivning etter gjeldende forskrifter. ~~Ansvarshavende kan i særlige tilfelle samtykke i at dyret ikke blir avlivet, men bare under forutsetning av at det gis smertestillende behandling postoperativt og at inngrepene ikke vil medføre varig lidelse eller skade.~~

*Sette
mellem*

[Signature]

1.6. Annen undervisning i klinisk veterinærmedisin for studenter krever ikke samtykke fra ansvarshavende.

2. Kurs og annen undervisnings- eller øvelsesvirksomhet innenfor etter- og videreutdanning i farmasi, medisin, psykologi, veterinærmedisin, zoologi og andre biologifag, samt i forsøksdyrkunnskap og -teknologi.
- 2.1. Ved all kurs- og øvelsesvirksomhet innenfor etter- og videreutdanning av personer tilhørende de nevnte faggrupper kan ansvarshavende uten å konsultere Forsøksdyrutvalget gi sitt samtykke til at det utføres forsøk der kurs- eller øvelsesdeltagerne selv, under veiledning og tilsyn av faglærer, får:
  - 2.1.1. Utføre kirurgiske inngrep under total eller lokal anestesi når dyret avlives mens det fremdeles er smertefritt. Dersom det er nødvendig for at inngrepets formål skal kunne bedømmes eller dokumenteres, kan det samtykkes i at dyret ikke avlives før anestesi virkningen er opphørt. I så fall skal det gis smertestillende behandling før den endelige avlivning kan skje.
  - 2.1.2. Kople til instrumenter og apparater for registrering av biologiske parametere under iakttagelse av samme betingelser som under 2.1.1.
  - 2.1.3. Tilføre farmakologisk eller toksikologisk aktive substanser og innøve spesielle adferdsmønstre når dette er nødvendig for at formålet med undervisning eller øvelse skal kunne nås. Dersom det kan antas at behandlingen medfører smerte eller lidelse, skal dyret gis smertestillende behandling før det avlives.
  - 2.1.4. Avlive dyr under veiledning av faglærer og iakttagelse av gjeldende lovregler og forsøks tekniske hensyn.
- 2.2. Undervisning i klinisk veterinærmedisin krever ikke samtykke fra ansvarshavende.
3. Dersom det søkes om samtykke til andre forsøk eller forsøk som går utover slike som er nevnt under 1.1.1.-1.1.9. og 2.1.1.-2.1.3. skal saken forelegges for Forsøksdyrutvalget.

FORSØKSDYRUTVALGET
Februar 1999

Forsøksdyrutvalget 7168	→ Telefax	
	Til: <i>Adrian Smith</i>	
	Fax. nr.: <i>22 96 45 35</i>	
	Fra: <i>Mant Sirkelid</i>	
Dato: <i>6/6-02</i>		Ant. sider: <i>8</i>

Bruk av dyr i undervisning og forskning

Forslag til endring av dyrevernloven og forskrift om forsøk med dyr

1. Problemstilling

Gir lovverket dyr som benyttes i undervisning et svakere vern enn dyr som benyttes i forskning, og hvilke tiltak kan i tilfelle sikre at dyr som benyttes i forskning og undervisning gis samme vern?

2. Den rettslige situasjon

2.1. Forholdet mellom dyrevernloven § 20 og § 21.

Dyrevernloven § 20 omhandler bruk av dyr i opplæring. Etter § 20 er det forbudt å bruke levende dyr i undervisning uten når dette er et nødvendig ledd i yrkesutdanningen. Paragrafen er ment å dekke de forhold hvor det er tale om å bruke dyr som et ledd i kunnskapsformidling. Landbruksdepartementet kan nekte slik bruk av dyr der det er tvil om bruken er nødvendig. Det er altså Landbruksdepartementet som etter denne paragraf er tillagt myndighet til å treffe avgjørelse. Denne myndighet er delegert til Statens dyrehelsetilsyn.

Dyrevernloven § 21 omhandler bruk av dyr i forskning o.l. I følge § 21 må ingen gjøre biologiske forsøk med dyr uten særskilt tillatelse. Slik tillatelse gis av et utvalg nedsatt av Landbruksdepartementet (Forsøksdyrutvalget), jfr. dvl. § 22.

Med hjemmel i dvl. § 22 er det gitt forskrift om bl.a. forsøksdyrutvalgets oppgaver. I forskrift av 15.01.1996, § 3, er forsøk definert. Det er bl.a. uttalt at forsøk er:

bruk av dyr for å vinne kunnskap av biologisk, psykologisk, etologisk, fysikalsk eller kjemisk art, også når dette er et nødvendig ledd i den utdanning en institusjon gir.

Det må antas at forskriften må forstås slik at bruk av dyr i undervisning kun omfattes av forskriften når det er tale om forsøk som samtidig har et vitenskapelig formål i vid betydning.

Det fremgår av lovforarbeidene at uttrykket vitenskapelig formål eller "forskning" som er brukt i lovteksten, ikke skal tolkes snevert. Således omfatter § 21 også dyr som brukes i forbindelse med diagnostikk, til å forebygge eller utrydde sykdom, til produksjon av sera og vaksiner og til kontroll og utprøving av medisinske preparater, giftstoffer o.l.

Forsøksdyrutvalgets kontroll- og avgjørelsesmyndighet vedrørende bruk av dyr i undervisning er altså begrenset til de tilfeller hvor bruken av dyrene inngår i forsøk som samtidig har et vitenskapelig formål - altså hvor formålet er å vinne ny kunnskap. Utenfor faller forsøk som har til formål å få bekreftet tidligere anerkjent viten som ledd i utdanning/opplæring. Forsøk og annen

bruk av dyr som inngår som ledd i ren oppøving av ferdigheter i eksempelvis dyrerøkt, kirurgi og klinisk veterinærmedisin, faller også utenfor.

2.2. *Forvaltningen av dyreforsøk, dvl. § 22.*

Forsøksdyrutvalget har etter dvl. § 22 myndighet til å gi tillatelse til å utføre biologiske forsøk med dyr etter § 21. Forsøksdyrutvalget kan på avgrensede områder delegere rett til å gi tillatelse til dyreforsøk til en person som utvalget har godkjent som ansvarlig for forsøksdyrvirksomheten ved en bedrift eller institusjon. Det er forutsetningen at de ansvarshavende med slik delegert avgjørelsesmyndighet skal kunne avgjøre de kurante enkelttilfeller, mens tvilsomme saker og saker som reiser prinsipielle spørsmål skal avgjøres av forsøksdyrutvalget.

Forsøksdyrutvalgets medlemmer oppnevnes for 4 år av gangen. I dyrevernavlovens forarbeider er det anbefalt at forsøksdyrutvalget skal ha en tverrfaglig sammensetning. For tiden har forsøksdyrutvalget, i tillegg til fast sekretariat, sju medlemmer - to veterinærer, to leger, én zoolog, én jurist og én representant for dyrevernavorganisasjonene.

Det fremgår av forskriften om forsøk med dyr at forsøksdyrutvalget har følgende hovedoppgaver:

- Avgjøre søknader om tillatelse til dyreforsøk
- Godkjenne ansvarshavende for forsøksdyravdeling
- Delegere avgjørelsesmyndighet til ansvarshavende ved forsøksdyravdeling
- Avgjøre om bedrift/institusjon skal gis generell tillatelse til bruk av dyr i forbindelse med rutinediagnostikk, produksjon av biologiske produkter og kontrollvirksomhet
- Føre tilsyn med forsøksdyravdelinger, forsøksdyr og dyreforsøk
- Godkjenne forsøksdyravdelinger
- Vurdere planer for nye forsøksdyravdelinger
- Godkjenne og registrere avls-, oppdretts- og forsyningsvirksomhet og ansvarshavende for slik virksomhet

I tillegg til den forvaltningsmyndighet som er hjemlet i dvl. § 22, gjelder også de alminnelige regler om dyrevernavnemnders tilsyns- og vedtakskompetanse etter dvl. §§ 23 og 24 flg. De lokale dyrevernavnemnder har således kompetanse til å føre tilsyn med forsøksdyravdeling, forsøksdyr og også med dyreforsøk. Dyrevernavnemndene kan også gi forsøksdyravdeling pålegg i henhold til dvl. § 24. Dyrevernavnemndene har imidlertid ikke myndighet til å overprøve tillatelser som er gitt av forsøksdyrutvalget eller av ansvarshavende med hjemmel i dvl. § 22 og forsøksdyrforskriften.

Forsøksdyravdelingene er altså undergitt to ulike tilsynsmyndigheter.

2.3. *Forvaltningen i henhold til dyrevernavlovens § 20.*

I utgangspunktet er det forbudt å bruke levende dyr i undervisning. Paragraf 20 er ment å dekke de forhold hvor det er tale om kurs eller demonstrasjon i forbindelse med kunnskapsformidling. Hensikten med bestemmelsen er å forby bruk av levende dyr i undervisning og opplæring i de tilfelle der slik bruk ikke er nødvendig. Av lovforarbeidene fremgår at man har ansett ønsket om å gjøre undervisningen mer interessant for ikke å være god nok grunn til å bruke levende dyr i en slik sammenheng. Forbudet gjelder enhver "slik bruk" av dyr, men det kan neppe være grunnlag for å nekte en harmløs demonstrasjon av et dyr.

Det er imidlertid intet forbud mot å bruke levende dyr i undervisning når dette er et nødvendig ledd i yrkesutdanning. At det skal være tale om yrkesutdanning, innebærer at dyr ikke kan brukes som ledd i ikke yrkesrettede kurs. Hva som er nødvendig, kan det være delte meninger om. Her må det et fornuftig skjønn til. I utgangspunktet må det være opp til den enkelte undervisningsinstitusjon å avgjøre om bruk av dyr er nødvendig i undervisningen. Hvis det er tvil om bruken av dyr er nødvendig, kan Statens dyrehelsetilsyn nekte slik bruk.

Det er ikke etablert noen form for registreringsordning vedrørende bruk av dyr i undervisning. Noen samlet oversikt over bruk av dyr i undervisning foreligger ikke, heller ikke om hvordan dyr brukes i undervisning og hvordan dyr oppstalles og behandles i undervisningsinstitusjoner. Det foreligger ingen særskilt godkjennings- eller tilsynsordning som gjør det mulig å systematisk overprøve undervisningsinstitusjonens vurdering av om bruk av dyr virkelig er et nødvendig ledd i undervisningen.

Dyrevernemndene har også myndighet til å føre tilsyn med bruk av dyr ved undervisningsinstitusjoner. Dyrevernemndene kan også gi undervisningsinstitusjonene pålegg i henhold til dvl. § 24, herunder også pålegg om å fremme tvilsomme saker for Statens dyrehelsetilsyn. Det må antas at også dyrevernemnda må kunne nekte bruk av dyr i undervisning når dyrevernemnda finner det nødvendig, i alle fall som et midlertidig vedtak etter dvl. § 24 a.

Dyrevernloven hjemler altså et dobbelt sett av forvaltningsmyndighet også for bruk av dyr i undervisning.

Også forsøksdyrutvalget har i en del tilfeller behandlet saker som gjelder bruk av dyr i undervisning uten at det har vært tale om forskning. Dette har dels sammenheng med at forskriftene etterlater tvil om hvor grensen for utvalgets kompetanse går når det gjelder bruk av dyr i undervisning. Når undervisningsinstitusjoner sender søknader om bruk av dyr til forsøksdyrutvalget, har det nok også sammenheng med at bruk av dyr i undervisning kan være like belastende som bruk av dyr i forskning, og at man derfor ønsker en faglig vurdering fra forsøksdyrutvalget.

I 1988 utarbeidet forsøksdyrutvalget et utkast til retningslinjer for bruk av levende dyr til forsøk i undervisnings- og øvelsesøyemed. Det trekkes her opp en grense mellom de forsøk som kan avgjøres av institusjoners ansvarshavende og de forsøk som skal forelegges forsøksdyrutvalget. Utkastet til retningslinjer ble sendt ut til høring til ansvarshavende ved dyreavdelinger og til universiteter og høyskoler. Det kan ikke sees at retningslinjene noen gang er blitt formelt iverksatt.

3. Reformbehov

3.1. *Har dyr som brukes i undervisning et dårligere vern enn dyr som brukes i forskning?*

At det er forbudt å bruke dyr i undervisning når slik bruk ikke er et nødvendig ledd i undervisningen, innebærer en begrensende faktor. Noen tilsvarende regel som begrenser adgangen til å bruke dyr i forskning har man ikke. Når det gjelder bruk av dyr i forskning, kan kravet om forsøksdyrutvalgets tillatelse, og kravet at det skal dreie seg om kunnskapservervelse som tar berettigede samfunnsmessige og vitenskapelige hensyn, innebære en begrensende faktor. Noen

begrensende faktor av stor betydning er neppe dette.

Forbudet mot bruk av dyr i undervisning kan således synes å innebære et sterkere vern enn reglene som gjelder bruk av dyr i forskning. Når det gjelder dyr i undervisningssammenheng svekkes imidlertid vernet ved at forbudet ikke gjelder bruk av dyr som er et nødvendig ledd i undervisningen. Viktige begrensende faktorer:

- Det vil i praksis være opp til den enkelte undervisningsinstitusjon å avgjøre om bruken av dyr er et nødvendig ledd i undervisningen.
- Slik reglene er i dag vil det trolig i stor utstrekning bero på tilfeldigheter om tvilsomme tilfeller blir bragt inn for dyrehelsetilsynet til avgjørelse.
- Det er intet forvaltningsorgan som tilsvarende forsøksdyrutvalget vurderer de dyrevernmessige og etiske sidene i de tilfeller hvor dyr brukes i undervisningen.
- Det er intet forvaltningsorgan som tilsvarende forsøksdyrutvalget godkjenner og fører kontroll med oppstillingsforholdene ved undervisningsinstitusjonen.
- Det foreligger ikke tilsvarende (strengt) krav til utdanning- og godkjenning av personell som har ansvar og omsorg for dyr som brukes i undervisning. Heller ikke de som bruker dyr i undervisning er undergitt de samme krav til utdanning/ godkjenning som personell som utfører dyreforsøk etter dvl. § 21.
- Det finnes intet nasjonalt regelverk som regulerer hvordan bruk av dyr i undervisning skal gjennomføres tilsvarende regelverket om forsøk med dyr.

Den europeiske konvensjon om beskyttelse av virveldyr som brukes til eksperimenter og andre vitenskapelige formål (forsøksdyrkonvensjonen) har imidlertid regler om bruk av dyr i undervisning og forskning, jfr artikkel 2. bokstav d og e. I artikkel 25 er bl a bestemt at forsøk som utføres i undervisningsøyemed, for ferdighetstrening eller for videreutdanning innenfor akademiske yrker og andre fag skal anmeldes til "*den ansvarlige myndighet*".

Det er videre bestemt at slike forsøk skal utføres av en kompetent person eller under tilsyn av en kompetent person som er ansvarlig for at slik bruk av dyr skjer i samsvar med nasjonal lovgivning og i pakt med bestemmelsene i konvensjonen. Artikkel 25 inneholder for øvrig begrensninger i adgangen til å bruke dyr i undervisning som i det vesentlige synes å samsvare med de begrensninger som følger av dvl. § 20. Det er altså grunn til å merke seg at konvensjonen stiller krav om at slik bruk av dyr anmeldes til ansvarlig myndighet og at konvensjonen stiller kompetansekrav.

Forsøksdyrkonvensjonen har ikke direkte anvendelse i norsk rett.

Det må konkluderes med at dyr som brukes i undervisning har vesentlig dårligere vern etter nasjonal lovgivning enn dyr som brukes i forskning. Det må videre konkluderes med at dyr som brukes i undervisning har dårligere vern enn forutsatt i forsøksdyrkonvensjonen. Ved å styrke vernet for dyr som brukes i undervisning vil man også kunne bringe norsk intern rett i samsvar med konvensjonen på dette området. Generelt er det ønskelig at intern norsk rett er i samsvar med de krav som følger av konvensjoner man har sluttet seg til.

4. Tiltak som kan bedre vernet for dyr som brukes i undervisning

4.1. Forsøksdyrutvalgets forslag.

Statens dyrehelsetilsyn bør fortsatt ha ansvaret for å treffe avgjørelser når det er tvil om bruk av dyr er et nødvendig ledd i den yrkesutdanning en institusjon gir, jfr. dvl. § 20. Det kan eventuelt være hensiktsmessig å delegerer denne myndighet til forsøksdyr-utvalget.

For å muliggjøre kontroll med anvendelsen av dvl. § 20 bør det innføres et register over undervisningsinstitusjoner hvor dyr benyttes i undervisning/opplæring, hva slags bruk og hvilke arter, jfr. avsnitt 2.3. Dette register bør administreres av dyrehelsetilsynet/ forsøksdyrutvalget. Det forutsettes at registreringskriteriene nøye tilpasses forvaltningsmessige behov.

Det bør innføres et krav om tillatelse til slik bruk av dyr i undervisning som må anses likeverdig med dyreforsøk etter dvl. § 21, jfr. forskriftens § 3. Det bør være *måten* dyret benyttes på og ikke *formålet*, som bør være avgjørende for graden av vern og valg av forvaltningsordning. Det foreslås derfor at bruk av dyr i yrkesrettet undervisning og opplæring må godkjennes av forsøksdyrutvalget med mindre slik bruk ikke medfører kirurgisk inngrep eller må antas å ikke ville medføre en ufysiologisk tilstand hos dyret.

Når det gjelder bruk av dyr i undervisning som etter dette forutsettes betinget av forsøksdyrutvalgets tillatelse, bør forskriften om forsøk med dyr gjelde fullt ut.

4.2. Lovendring er nødvendig og ønskelig.

En forvaltningsordning som innebærer at bruk av dyr i undervisning blir undergitt tilnærmet de samme kontroll- og godkjenningsordninger som de rutiner som gjelder for dyr i forskning, vil innebære at undervisningsinstitusjonenes selvbestemmelsesrett begrenses. Det kan på den bakgrunn reises spørsmål om det vil være behov for lovendring.

I denne forbindelse vil det være av betydning om hvorvidt en ny forvaltningsordning vil innebære innskrenkninger i adgangen til å bruke dyr i undervisning eller økte byrder - f.eks. merarbeid og økte utgifter for undervisningsinstitusjoner.

Det forutsettes at en ny forvaltningsordning ikke vil innebære endringer når det gjelder adgangen til å benytte dyr i undervisningen.

Det forutsettes at det etableres rapporteringsrutiner som muliggjør effektiv kontroll av virksomheten, herunder at tvilstilfeller virkelig blir forelagt overordnet myndighet og at virksomheten ellers drives i samsvar med gjeldende regler.

Det forutsettes videre at forsøksdyrforskriftens regler om godkjenning og tilsyn av dyreavdeling og bruk av dyr samt godkjenning av personell blir gitt tilsvarende anvendelse for dyr i undervisning.

Det må antas at innføring av regler som skal fremme offentlig kontroll og sikre kvaliteten i forbindelse med bruk av dyr i undervisning vil innebære økte byrder for undervisningsinstitusjonene.

Spørsmålet blir da om en slik reform kan innføres uten klar lovhjemmel.

For statseide undervisningsinstitusjoner og institusjoner som driver utdanning som er undergitt en statlig godkjenningsordning vil staten i utgangspunktet kunne pålegge institusjonene plikter i kraft av sin instruksjonsmyndighet eller som vilkår i forbindelse med en tillatelse. Imidlertid er adgangen til å instruere og sette vilkår overfor universiteter, vitenskapelige høyskoler og statlige høyskoler begrenset i henhold til universitetslovens § 2 nr 3.

Når det gjelder undervisningsinstitusjoner som ikke er statseide og som heller ikke drives etter statlig godkjente planer eller med statsmidler, må det antas at innføring av reformen vil kreve lovhjælp. Det må antas at det vil være både nødvendig og hensiktsmessig å innføre reformen gjennom lovendring.

4.3. *Hyvordan loven bør endres*

Dyrevernloven § 20 kan bestå uendret.

Dyrevernlovens § 21 bør endres slik at det går frem av lovteksten at bestemmelsen også skal omfatte forsøk som inngår som et ledd i undervisning selv om forsøket ikke har et vitenskapelig formål.

Paragrafens overskrift bør derfor gis en mer generell ordlyd. Som ny overskrift foreslås følgende:

"§ 21 Bruk av dyr i forsøksverksemd".

I § 21 første ledd, tredje punktum bør ordene "*undervisning*" og "*opplæring*" føyes til.

Det antas ikke å være behov for ytterligere lovendringer som følge av at forsøksdyrutvalgets myndighetsområde utvides til å omfatte "forsøk" som ledd i undervisning.

4.4. *Behov for andre regelendringer som følge av at forsøksdyrutvalgets myndighetsområde utvides til å omfatte forsøk med dyr i undervisning.*

Det er også behov for å endre § 2 i forsøksdyrforskriften. Det bør tilføyes en ny unntaksbestemmelse i paragrafens tredje ledd som kan lyde slik:

- forsøk eller demonstrasjon som ledd i yrkesutdanning som ikke betinger kirurgisk inngrep eller som det ikke er grunn til å anta vil medføre en ufysiologisk tilstand hos dyret.

Videre er det behov for en tilføyelse i forsøksdyrforskriftens § 11, 5 ledd. Det foreslås slik tilføyelse i § 11, 5. ledd, 1. punktum:

... i forbindelse med yrkesrettet undervisning, rutinediagnostikk ...

Reglene om krav til utdanning bør tilpasses den forsøksvirksomhet som foregår i undervisning/opplæring.

4.5. *Behov for økte ressurser til forsøksdyrutvalget*

Reformen vil ikke medføre behov for å endre forsøksdyrutvalgets sammensetning og møtehyppighet.

Det vil imidlertid bli behov for å styrke sekretariatet. Sekretariatets kapasitet er allerede liten i forhold til utvalgets nåværende oppgave. Nye oppgaver vil derfor gjøre det nødvendig å styrke sekretariatet. En slik styrking bør bestå i at sekretariatet blir tilført kontorhjelp slik at sekretærens kapasitet i større grad kan frigjøres til oppgaver som krever fagkompetanse.

Det er vanskelig å forutse hvor omfattende de nye oppgaver vil være. Det må påregnes en ikke ubetydelig økning av saksmengden, og det vil bli behov for flere inspeksjoner. Et grovt og usikkert anslag kan tilsi en økning av sekretariatets kapasitet med ca. 1/2 årsverk.

Det vil også bli behov for å øke utvalgets budsjett noe, vesentlig pga. flere inspeksjoner.

5. **Konklusjoner og konkrete forslag**

5.1. *Ny forvaltningsordning for dyr som brukes i undervisning/opplæring.*

Det foreslås at bruk av dyr i yrkesrettet undervisning/opplæring må godkjennes av forsøksdyrutvalget med mindre slik bruk ikke medfører kirurgiske inngrep eller må antas å ikke ville medføre en ufysiologisk tilstand hos dyret.

For bruk av dyr i undervisning/opplæring som vil være betinget av forsøksdyrutvalgets tillatelse, bør forsøksdyrforskriften gjelde fullt ut.

5.2. *Behov for lov- og forskriftsendringer.*

Dyrevernloven § 20 kan bestå uendret.

Dyrevernloven § 21 bør endres slik at går klart frem av lovteksten at bestemmelsen også skal omfatte forsøk som inngår som ledd i undervisning/opplæring selv om forsøket ikke har et vitenskapelig formål.

Paragrafens overskrift bør gis en mer generell formulering. Det foreslås følgende ordlyd:

"§ 21 bruk av dyr i *forsøksverksend*"

I § 21 første ledd, tredje punktum bør ordene "undervisning" og "opplæring" føyes til. Setningen foreslås gitt slik ordlyd:

"Løyve kan og gjevast når føremålet gjeld forskning, *undervisning, opplæring*, tilverking eller utprøving av medisin, medikament, preparat, gift o.l. til bruk på menneske, dyr eller planter".

Det antas ikke å være behov for ytterligere lovendringer.

I forsøksdyrforskriften § 2 bør det gjøres en tilføyelse av en ny unntaksbestemmelse i paragrafens tredje ledd som kan lyde slik:

" - forsøk eller demonstrasjon som ledd i yrkesutdanning som ikke betinger kirurgisk inngrep eller som det ikke er grunn til å anta vil medføre en ufysiologisk tilstand hos dyret. "

Videre er det behov for en tilføyelse av ordene "yrkesrettet undervisning og opplæring" i forsøksdyrforskriftens § 11 femte ledd, og følgende ordlyd foreslås:

"Forsøksdyrutvalget kan etter innstilling fra ansvarshavende gi den enkelte institusjon/bedrift godkjenning til bruk av forsøksdyr i forbindelse med yrkesrettet undervisning og opplæring, rutinediagnostikk, produksjon av biologiske produkter og i sin kontrollvirksomhet. Forsøksdyrutvalget kan sette nødvendige vilkår for slik godkjenning".

Reglene om krav til utdanning av forsøksdyrpersonell bør tilpasses den forsøksvirksomhet som foregår i undervisning/opplæring.

5.3. *Økonomiske og administrative konsekvenser for forsøksdyrutvalget.*

Reformen vil ikke medføre behov for å endre utvalgets sammensetning og møtehyppighet.

Reformen antas å ville medføre behov for å øke bemanningen ved sekretariatet med ca. et halvt årsverk. Det antas at utvalgets budsjett må økes med ca kr 250 000, i det vesentlige pga økt bemanning og økt reisebehov.